

Vägen med de många namnen

Nuvarande länsväg 583 har under flera hundra år tillbaka haft flera namn. Kristinastigen, Nordanstig, Kustlandsvägen, Riks 13, E 4 och länsväg 583. Den vägen genom Hille hade i gamla tider många platsnamn, som kommit till under den tiden då enda sättet att förflytta sig var att gå eller åka efter häst.

Vi börjar med Kyrkbacken i södra Trödje där länsvägen nu går genom åsen. Namnet Kyrkbacken för tanken till platsen vid kyrkan så är det inte i Trödje. Platsen har ändå kyrklig anknytning. Här samlades i gamla tider kyrkfolket i Trödje på söndagsförmiddagarna för att gå till kyrkan. Bönderna kom med sina hästar och så kallade åktrillor med 4 - 5 sittplatser. När de fanns plats fick de äldre åka med. Hästarnas användning vid kyrkobesöken kan vi se i kyrkstellarna som står kvar vid en del kyrkor. Kyrkplikten upphörde, Hille missionsförsamling bildades 1879 gudstjänster började hållas ute i byarna. Kyrkbacken i Trödje som samlingsplats från gudstjänst besökarna upphörde.

Vi fortsätter till Domarstenarna och Domarringen i närheten av avtagsvägen till Hillevik. Ett unikt fornminne för flera hundra år sen hölls där rättegångar och domar fälldes därav namnet Domarstenarna, 31/7 1769 avkunnades på den platsen sista dödsstraffet i Hille.

Skomakaren Johan Persson Varva stod åtalad för att 6 år tidigare mördat sin hustru Margareta Andersdotter. Skomakaren överbevisades av en enhällig domamämnd och dömde honom till avrättning.

I norra Björke har vi platsnamnet Ickerbacken, troligen en förvrängning av Ekorrbacken då jag i min ungdom har minnet av att de gamla benämnde Ekorren som leker.

Vägskälet till Oppala och Östra Björke har genom tiderna haft flera namn. Det älsta jag har hört nämnas är Bloms vägskäl sedan blev det Häggelunds vägskäl. När Erik Öbrink byggde sitt affärshus med två butiker blev det Öbrinks vägskäl.

Vi passerar Björke skola kommer till landsvägsbron över Björkeån. Bron nämndes i gamla tider Källbergsbron. Nuvarande bro byggdes år 1920 till en kostnad av 20 000 kronor. Bron är byggd i granit i valvform. Nuvarande bro ersätter en träbro som byggdes 1839.

I gamla protokoll kan läsas att brobyggarna hade i dagpenning 24 skilling banko motsvarande 75 öre. Den på den tiden troligen mest kända gården och gårdsnamnet i Björke var Källbergsgården med Källbergs krogen vid södra sidan om landsvägsbron. Krogen stängdes efter beslut av sockenstämman den 8 maj 1836.

Vid gravfältet i södra Björke var den kända Transkällaren utgrävd ur en gravkulle intill vägkanten, fram till 40-talet stod det gapande hålet efter källarens dörr. Med den gamla tidens vidskepelse gick många rykten kring den gravkullen, på 40-talet återställdes gravkullen i sitt ursprungliga skick.

Den långa stigningen upp på åsen vid Mårdängsjön nämndes i gamla tider för Bastuslång. Jag frågade gamla vad namnet kommit ifrån utan att få något trovärdigt svar. Något hundra tal meter söder om åsens krön var på sin tid den kända Drösendalsgropen. En plåga för hästarna som skulle bromsa sina transporter ner i gropen för att sedan dra upp dem på andra sidan. På 40-talet fylldes gropen med gruset från åsens krön därvid bildades den så kända rastplatsen vid Mårdängsjön.

Vid Hille Hembygdsgård kommer vägen från Norrmyren ut till landsvägen, utfarten till landsvägen var tidigare ca: 30 - 40 meter söder om nuvarande utfart. Där var en grind då marken var inhägnad grinden nämndes Prästgrind då marken tillhörde kyrkan. Vi passerar kyrkan och kommer till Milbo.

Vid avtagsvägen till Åbyggeby har genom tiderna varit en handelsbod där står en milsten även kallad färdingstolpe namnet milsten och handelsbod blev Milbo ett namn som glädjande nog lever kvar i Milbostigen vägen till Åbyggeby.

Vid Varvabacke var två kända platser smeden Härdin och kopparslagare Karlsson.

Efter bron över Testeboån svängde vägen till vänster efter järnvägen och passerade längre fram den stora Stigsiunds ladugården på vägens östra sida. Vägen över åkermarken till Sätraåsen nämndes Baggtä, en väg med stängsel på båda sidor nämndes tä.

Om Sätraåsen, kan vi i gamla tidningsurklipp läsa från tiden då spöstraff gällde som bestraffning. Citat: "där stod tre tallar, vid tallarna blev de bundna som skulle straffas med spöstraff. Två utsedda män kontrollerade att det antal spön utdelades som domarnämnden funnit skäligt för det brott de begått", straffet utdelades inför allmän åsyn.

Längre söderut på vägens västra sida var den kända platsen Pliggfabriken med sin säregna fabrikskorsten.

Vägen från järnvägen till Valbogatan gick över åkermark och kallades Nynästä.

Jag nämndes de gamla namnen efter vägen i hopp att de inte faller i glömska.

Erland

[Hillebygden, Nr. 2, 2000]